O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA`LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI TALABA VA O'QUVCHILARNING
MA`NAVIY YUKSALISHIGA KO'MAKLASHISH MARKAZI

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI YOSHLAR SIYOSATI VA SPORT VAZIRLIGI
YOSHLAR ISHLARI AGENTLIGI TOSHKENT SHAHAR BOSHQARMASI

O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI
TOSHKENT SHAHAR HUDUDIY KENGASHI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI HUZURIDAGI
O'ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI MASALALARI BO'YICHA
MUVOFIQLASHTIRUVCHI-METODIK MARKAZ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI INVESTITSIYALAR, SAVDO VA SANOAT
VAZIRLIGI O'ZBEKISTON TEXNIK JIHATDAN TARTIBGA SOLISH AGENTLIGI

RESPUBLIKA YOSH OLIMLAR KENGASHI

"SIFATLI TA'LIM – TARAQQIYOT POYDEVORI"

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya to'plami

2023-yil 20-aprel

"Sifatli ta'lim – taraqqiyot poydevori" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya to`plami // Toshkent, 2023-yil 20-aprel. – 1326 b.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 30-avgustdagi **"Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"**gi PQ-4433-sonli Qarorida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash, **2023-yil "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili"** munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Talaba va o'quvchilarning ma'naviy yuksalishiga ko'maklashish markazi, Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti, O'zbekiston Respublikasi Yoshlar siyosati va sport vazirligi Yoshlar ishlari agentligi Toshkent shahar boshqarmasi, O'zbekiston Yoshlar ittifoqi Toshkent shahar hududiy Kengashi, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi O'zbekistonning eng yangi tarixi masalalari bo'yicha muvofiqlashtiruvchi-metodik markaz, O'zbekiston Respublikasi investitsiyalar, savdo va sanoat vazirligi O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi, Respublika Yosh olimlar Kengashi hamkorligida **"Sifatli ta'lim – taraqqiyot poydevori"** mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya o'tkazildi.

Mazkur konferensiya to'plamida uch yuz ellikdan ortiq maqolalar jamlangan.

Tahrir hay'ati:

Olima Ergasheva – biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Qodirjon Abdurahimov – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Mansur Aytbayev – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Jamshid Yusubov – siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Kamoliddin Jabborov – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Serobjon Yuldashev - falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Baxtiyor Mamasoliyev – fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Surojbek Sultonov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Jaloliddin Yusubov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Umid Menglikulov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);
Rasul Ro'zmetov – katta o'qituvchi;
Bekzod Ernazarov – katta o'qituvchi;
Sarvar Jumayev – o'qituvchi.

Tashkiliy qo'mita kotibi:

**Ulug`bek To'xtayev** – O'zbekiston Milliy universiteti Yoshlar ittifoqi boshlang`ich tashkiloti yetakchisi

Maqolalarning to'g'ri va aniqligiga mualliflar mas'uldir.

© Sifatli ta'lim – taraqqiyot poydevori

va metodlarining sezilarli darajada o'zgarishiga sabab bo'ldi. O'qituvchi – murabbiylar oldida zamonaviy pedagogik yo'riqlari izlash muammosi paydo bo'ldi. Bolalarning zamoniy – axborat texnologiyalarga o'rganishga jiddiy qiziqishlarini hisobga olgan holda, ushbu imkoniyatlardan keng foydalanish barcha ta'lim bosqichlarida, hususan, MTT da ham bolalarga chet tillarni o'rgatishda mashg'ulotlarda foydalanish ijobiy natijalar beradi. Ta'lim dasturi materiallarga xorijiy tilga o'rgatish mazmunining yetakchi komponentlari- nutq faoliyatining turli ko'rinishlari: so'zlashish, tinglab tushunish, o'qish, yozishni o'rgatish kiritilgan bo'lib, ularning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarni ta'limning komunikativ metodlaridan foydalanib ingliz tiliga o'rgarishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Komenskiy Ya. A. Buyuk didaktika. T.: B.82
2. Shodmonova Sh. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi.,- T.:- B. 79-80
3. https: //kidsongs.com/lyrics/old-macdonald-had-a-farm.html/
4. https://www/maam.ru/detskijsad/angliiskii-jazyk-cherez-skazku/htm

O'QUVCHILARDA IJTIMOIY VA HUQUQIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA IJODIY-TA'LIMIY O'YINLARDAN FOYDALANISH

Xakimova Nargiza
Buxoro davlat universiteti maktabgacha ta`lim kafedrasi p.f.f.d (PhD)

Respublikamizning ta'lim muassasalarida faoliyat ko'rsatayotgan yosh istiqbolli kadrlarga zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol usullarni o'rgatish, pedagogika va psixologiya fanlariga oid bilimlarini yanada mustahkamlash va olgan bilimlarini o'quv-tarbiya jarayonida qo'llay olishlariga erishish, shuningdek, ularga pedagogik mahorat sirlarini ochib berish, pedagogik va axborot texnologiyalarni amaliyotga joriy etishda pedagog-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligi va mahoratini oshirishga amaliy yordam ko'rsatish. O'quvchilarni o'qishga bo'lgan qiziqishni orttirish, didaktik-o'yin, o'quv munozaralari, o'quvchilarning ta'lim olishdagi burch va ma'suliyatini shakllantirish quyidagi uslublariga mansub:

a) o'qishga bo'lgan qiziqishini orttirish uslubi o'quvchilarda ijobiy hissiyotni vujudga keltirish, qiziqarli analogiyalardan foydalanish, taajublanish effekti, bilish quvonchini vujudga keltirish, o'quvchilarni rag'batlantirish va tanbeh berish uslubi;

b) didaktik-o'yin metodi o'yin syujetini tanlash, o'yin vaziyatlarini vujudga keltirish, o'quv-bilishga oid o'yinlarni tanlash, o'quvchilarni rag'batlantirish uslubi.

v) o'quv munozaralari metodi o'quv baxslarini keltirib chiqaradigan vaziyatni yaratish, ilmiy baxslarni vujudga keltirish. O'quvchilarni

muvaffaqiyatlarga yoʻllash, oʻquvchilar fikrini bayon qilish, ular javobidagi xatolarni toʻgʻrilash, oʻquvchilarni ragʻbatlantirish uslubi.

d) oʻquvchilarning ta'lim olishdagi burch va ma'suliyatini shakllantirish metodi ta'lim-tarbiyaning ijtimoiy ahamiyatini tushuntirish, oʻqishning shaxsiy ahamiyatini tushuntirish, oʻquv talablarini qoʻyish, oʻqitishda ragʻbatlantirish va tanbeh berish kabi uslublarni mujassamlashtiradi.

Oʻquvchi faoliyatini faollashtirishga qaratilgan texnologiyalardan biri didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyin texnologiyalaridir.Ular oʻquvchi shaxsidagi ijodiy imkoniyatlarni roʻyobga chiqarish va rivojlantirishning amaliy yechimlarini aniqlash va amalga oshirishda katta ahamiyatga ega.

Didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlarning asosiy turlari:

-intellektual (aqliy)

-harakatli

-aralash oʻyinlardan iborat.

Bu oʻyinlar ishtirokchilarda aqliy, jismoniy, axloqiy, psixologik, estetik, badiiy, tadbirkorlik va boshqa koʻnikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Didaktik ijodiy-ta'limiy *oʻyin* oʻyin texnologiyalari oʻquvchi faoliyatini faollashtirishga asoslangan boʻlib, uning asosiy maqsadi oʻquvchi shaxsidagi ijodiy imkoniyatlarni roʻyobga chiqarish va rivojlantirishning amaliy yechimlarini aniqlash va amalga oshirishda katta ahamiyatga ega.

Ta'lim-tarbiya jarayonida asosan oʻquvchilarda ta'lim olish motivlarini, ularning turli yoʻnalishdagi qobiliyat va qiziqishlarini oshiradigan, biror kasbga moyilliklarini koʻrsatadigan didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlardan foydalaniladi.

Didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlar nazariy, amaliy, jismoniy, rolli, ishchanlik va boshqa yoʻnalishlar boʻyicha turlarga ajratiladi. Didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlar oʻquvchilarda hamkorlikda guruh yoki jamoa tarkibida ishlash ishlash, muammolarni hal qilish, vaziyatni tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, tadqiq qilish, matematik savodxonlik kompetensiyasini shakllantirish, mustaqil qaror qabul qilish,, axloq-odob oʻrgatish, kommunikativ kompetensiyani shakllantirish va boshqa faoliyat turlarini rivojlantirishga yoʻnaltirilgan oʻyinlarga ajratiladi.

Didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlardan amalda foydalanish orqali boshqa usullar yordamida erishish qiyin boʻlgan ta'lim-tarbiyaviy maqsadlarni amalga oshirish koʻzda tutiladi. Turli oʻquv fanlariga oid didaktik oʻyinlar mavjud boʻlib, ular shu fanlarni sifatli oʻrgatish maqsadlariga xizmat qiladi. Umumiy oʻyinlar nazariyasiga koʻra, mavjud barcha oʻyin turlarini tasniflashda ularni funksional, mavzuli, konstruktiv, didaktik, sport va harbiy oʻyinlarga ajratiladi. Bularning orasida didaktik ijodiy-ta'limiy oʻyinlar ta'lim-tarbiya vazifalarini amalga oshirish imkoniyatini berishi bilan alohida oʻringa ega. Oʻyinlar maktabgacha yoshdagi bolalarning asosiy faoliyat shakli hisoblanadi. Bu esa pedagog va psixolog olimlar tomonidan shu yosh davridagi oʻyinlarning ta'lim-tarbiyaviy ahamiyatini oʻrganish va yanada oshirish boʻyicha tadqiqotlar olib borilishiga asos boʻladi.

Xulosa qilib aytganda, inson oʻz hayotida oʻyin, oʻqish, mehnat, dam olish kabi mashgʻulotlar bilan band boʻladi. Inson hayotining dastlabki davrlarida oʻyin asosiy faoliyat hisoblanadi, keyin esa u oʻqish bilan baravar davom etadi, undan soʻng esa oʻyin kamayib, uning oʻrnini oʻqish va mehnat egallaydi. Insoinyat tarixining dastlabki davrlarida oʻyinlar hayotda muhim oʻrin tutgan. Oʻyinlar yordamida insoniyat oʻsgan, ulgʻaygan, chiniqqan, jismonan baquvvat boʻlgan, aqlan, ruhan rivojlangan, ma’naviy kamol topgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi PQ-4884-sonli Qarori.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29 apreldagi “Oʻzbekiston Respublikasi Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida”gi PF-5712-sonli Farmoni
3. Асмолов А.Г. Личность как предмет психологического исследования – М.: МГУ, 1984 – 104 с.
4. Formation Of Social-Legal Competences Of Students In Primary Class Education Lessons //Science And Innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B2. – С. 138-140.
5. Suphanovna K. N. Improving The Mechanisms For The Formation Of Socio-Legal Competencies Of Students In The Lessons Of Education In Primary School //Web Of Scholars: Multidimensional Research Journal. – 2022. – Т. 1. – №. 7. – С. 25-28.
6. Hakimova N. Formation Of Social-Legal Competences Of Students In Primary Class Education Lessons //Science And Innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B2. – С. 138-140.
7. Boshlang'ich Sinf O'quvchilari Hayotida Ijtimoiy-Huquqiy Me'yorlarning O'rni

N Hakimova - Центр Научных Публикаций (Buxdu. Uz), 2022

BOʻLAJAK TARBIYACHILARNING IJTIMOIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI

Xalilova Dilnoza Furkatovna

Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti

Maktabgacha ta’lim fakulteti oʻqituvchisi

Zamonaviy ta'limda jamiyatning barqaror, xavfsiz va muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlashga tayyor bo'lgan, kasbiy jihatdan barkamol, ijtimoiy faol va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash zarurati paydo bo'ldi, chunki jamiyat inson oldiga o'z-o'zini boshqarish bo'yicha tobora murakkab vazifalarni qo'ymoqda [4].

Xajiyev I., Atagullayeva U. Fanlardan nazorat ishlarini oʻtkazishda web ilovalardan foydalanish...1106
Xazratova S., Sherboyev N. The role and advantages of english language in translation and education...1109
Халикова С. Развитие мотивов учебной деятельности студентов..........1112
Xaitboyev Sh. Sifatli ta'lim – taraqqiyot poydevori.......................................1116
Ҳайдаров Н., Пирматов Б., Раимжонов Х. Хитойнинг илм-фан ва инновацион ислохотлар натижалари: эришилган ютуқлар ва таклифлар...1119
Xayrullayeva D. Ona tili va oʻqish savodxonligi darslarida etnopedagogik qadriyatlar vositasida oʻquvchilarda milliy gʻururni shakllantirish.................1126
Xakimjonov S., Majitov Sh. Kommunikatsiyaning shakllanishi va bugungi kundagi kommunikatsiyaning zamonaviy talqini..1129
Xakimova D. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilariga ingliz tili o'rgatishda ko'rgazmalilik va multimedia vositalaridan foydalanishning bugungi kundagi ahamiyati...1133
Xakimova N. Oʻquvchilarda ijtimoiy va huquqiy kompetensiyalarni shakllantirishda ijodiy-ta'limiy oʻyinlardan foydalanish..................................1136
Xalilova D. Boʻlajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirish imkoniyatlari...1138
Hamroyeva M., Norqulov M. Lishayniklarning tibbiyotda qo'llanilishi...........1140
Хасанов Б. Оммавий норозилик ҳаракатлари тушунчасининг фалсафий таснифи...1143
Xasanova B. O'spirin o'quvchilardagi hissiy-emotsional jarayonlar va muhabbat hissining kechishi psixologik nazariy asoslari...1150
Хидойходжаева Х. Факторы влияющие на удовлетворенность педагогической деятельностью...1153
Xodjayeva N. Chet tillirini o'rgatishda leksikaning o'rni.............................1156
Хожаев А. Олий таълим муассасаларида "spin off" компанияларини ташкил қилиш – сифатли таълимни таъминлашнинг муҳим воситаси сифатида...1160
Холдоров О., Мойлиев М., Тиловов Ф. Чалчаратов майдони маъданлашув зонасидаги асосий ва ҳамроҳ элементлар (жанубий бўкантов тоғлари)...1165
Халиёров Х., Шаназаров С. Основные рудные минерали алмалыкского горнорудного района (между р. Шаугаз-кандыр)...1168
Xolmatov O. Arxeologiya ta'lim sifatini oshirilishidagi bugungi kundagi islohatlar va yangi taraqqiyot bosqichlariga koʻtarilish masalalari.................................1172
Xolmatova O. Xalq maqollarida ma`no ko`chishi...1174
Холхужаева Ю. Таьлим сифатини оширишда фарғона вилояти аҳолиси миллий таркибини аниқлашнинг самарадорлиги (1867-1917-йиллар мисолида)...1177